

Grote steden lijken niet zo aantrekkelijk om mossen te inventariseren. Wie zou op voorhand vermoeden dat de omgeving van Brussel maar liefst 225 mossoorten zou herbergen? Eén soort *Ephemerum stellatum*, was zelfs nieuw voor België. In totaal werden 99 (van de 178) IFBL-kmhokken geïntroduceerd; niet toegankelijk waren de Koninklijke paleizen en de NATO-terreinen. Het aantal waargenomen mossen varieerde van 20 tot 103 per km² (gemiddeld 34). Dat lijkt erg hoog voor een urbaan district, maar het onderzochte gebied is rijk aan reliëf en bodemverschillen. Denk de bebouwing even weg en je hebt een ideaal gebied voor een mossenkamp. Bijzondere waarnemingen zijn *Calypogeia azurea*, *Diplophyllum obtusifolium*, *Scapania curta*, *S. irrigua*, *Acaulon muticum*, *Brachythecium glareosum* (10x!), *Cryphaea heteromalla* (4x), *Eucladium verticillatum*, *Orthotrichum obtusifolium*, *O. pallens*, *Pottia bryoides*, *Trichostomum crispulum*, en nog veel meer. Er wordt ook aandacht besteed aan de veranderingen in de bryoflora. Sommige soorten zijn achteruitgegaan, 42 soorten zijn geheel verdwenen. Er zijn ook nieuwe soorten verschenen, waaronder, *Dicranum tauricum* en *D. montanum*. Ook wordt de terugkeer van een aantal Orthotrichaceae besproken. Het boekje is luxed uitgevoerd, de tekst en de kaartjes zijn overzichtelijk en het bevat mooie tekeningen van *Ephemerum stellatum* en *Lophocolea semiteres*.

De mossen van Oostvoorne

Besproken rapport: H. Raad. 1996. De mossen in de 'Duinen van Oostvoorne' 20 pagina's + 4 bijlagen. Uitgave KNNV afd. Oostvoorne.
Besteladres: Het Zuid-Hollands Landschap, t.a.v. Harry Raad, Nesserdijk 368, 3063 NE Rotterdam, tel. 010-272 22 22.

Vijf jaar lang, 1989-'93, heeft de mossenwerkgroep 'Het Duinsterretje' de 'Duinen van Oostvoorne' van Het Zuid-Hollands Landschap geïntroduceerd. In totaal werden er 89 mossorten waargenomen waaronder zeldzame soorten zoals *Bryum neodamense*, *Cryphaea heteromalla*, *Hedwigia ciliata*, *Pottia bryoides*, *Rhodobryum roseum*, *Thuidium abietinum*, *Ulota phyllantha* en *Radula complanata*. Een vergelijking werd gemaakt met eerdere inventarisaties. Een summiere lijst van korstmossen is toegevoegd. Het rapport is bescheiden van uitvoering.
